

ROZHOVOR NA ROZMANITÉ TÉMA

Za primářem MUDr. Miroslavem Pizákem, CSc. jsem se vypravila na jeho pracoviště, na psychiatrickou kliniku v Praze na Karlově. Návštěvník, který není zvyklý docházet do tohoto prostředí, hned si všimne zamřížovaných oken v pokojích pro pacienty, speciálních oken na schodištích, vybudovaných za použití neprůhledných skleněných dlaždic. Pouze v horní části je malé otvratelné okénko, ale provléci se jím nelze. Zvlášť upravený je i vnitřní prostor schodiště – ničím se nelze poranit, odnikud spadnout, ze všech koutů na vás dýchá klid, cítíte vyrovnanost, řád.

MUDr. Pizák má svoji kancelář v prvním patře. Na chodbě visí obraz psychiatrické léčebny v Kosmonosích, která v roce 1969 oslavila již sto let od svého vzniku. Na téže chodbě jsou vitríny s knihami – je jich tu sta a sta – řada z nich pochází z minulého století a všechny jsou věnovány psychiatrii. Před množstvím těchto svazků se laika zmocňuje obdiv k nesmírné práci, úžas nad tím, kolik odborníků věnovalo své životy a úsilí na to, vypátrat to neviditelné v člověku a přesto pro něj tak podstatné.

Usedáme v pracovně a rozhovor může začít.

Jste člověkem mnoha zájmů, tak mi dovolte ptát se trochu na všechno. Vaše lékařská praxe psychiatra se vám stala zdrojem poznání, zkušeností, postřehů, inspirace. Nabyté vědomosti zúčastňujete nejen v odborných publikacích, ale snažíte se to nejpodstatnější sdělit i laické veřejnosti. Vaše práce vyšly časopisecky i knižně, působíte jako dramatik a v neposlední řadě se s vámi mohou dívatí setkat v Semaforu v představení Závěs proti Březinová. Kdy prvně jste pocítil potřebu realizovat se nejen jako lékař?

Bylo to před více než dvaceti lety. V letech 62–63 si ode mne objednala články Obrana lidu na téma manželství, pak přišel časopis pro ženy, Vlasta.

To znamená, že jste tyto populárně naučné stati psal asi po 15 letech praxe?

Miroslav Šimek a MUDr. Miroslav Pizák hledají inspiraci na Starém Městě pražském pro představení Závěs proti Březinová

Foto: Milan Wágner

Zhruba je tomu tak. Ve stejné době jsem založil Linku důvěry. Pracoval jsem tehdy v oblasti depresí a melancholií a tam je sebevražednost otevřený problém. Přes Linku důvěry jsem se dobral k problematice manželství a tím ke své největší klientele, kterou tvoří manželství rozvrácená.

Shodou šťastných okolností jsem se na zájezdu s Čedokem do Cannes v roce 1966 poznal s Nepraktou. Hovořili jsme a já mu vyprávěl o těchto otázkách v tom smyslu, že dosavadní úroveň znalostí manželské problematiky je u naší veřejnosti zcela nedostatečná, že stále převládají zastaralé a zcela nevědecké představy. Jeho reakce byla tehdy jednoznačná: „Napište to, já tomu fandím, to by se mělo dostat mezi lidi.“ A tak se stalo. V roce 1967 vyšla v Mladé frontě moje první knížka nazvaná První pomoc při nehodách v manželství a Neprakta ji doplnil ilustracemi. Na to jsem byl častým hostem v Čs. rozhlasu v pořadu, kde dva herci spolu rozmlouvali jako manželé a já k jejich jednání zaujímal stanoviska, komentoval jejich dialog.

Máte již na kontě dvanáct publikací, většina vyšla v nakladatelství Naše vojsko. Které z nich si ceníte nejvíce?

Asi knížky Hra o lidském štěstí, která však vyšla v Orbisu a pojednává v obecné rovině o lidském štěstí a spokojenosti.

Kromě ke knižní tvorbě směřuje vaše tvůrčí práce do divadla. V roce 1970 jste napsal svoji první divadelní hru Pojďte se mít rádi, která se hraje s úspěchem dodnes. A nejen ta, stačí připomenout tituly jako Máme syna a je to kluk, Doktor Romeo, Zločin na jezeře . . .

Ze zkušeností v rozhlasu jsem zjistil, že drama není v tom, kdo si koho vezme. Já ho spatřuji v tom, jak muž a žena zvládnou doslova všechny druhy spojení. K divadlu jsem tihnul od mládí a tak jsou mé hry současně i vyjádřením mého vztahu k múze Thálii. Většinu z nich třeba Pražané neznají, nastudovaly je totiž zájezdové skupiny, které působí převážně mimo hlavní město.

Jen bych doplnila, že tak zlé to zase není, vaše divadelní hra Pojďte se mít rádi je uváděna s úspěchem v pražské Městské knihovně s podtitulem: Vaše problémy a životní situace ocitly se náhodou v naší komedii.

Skloubení medicíny s uměleckými zálibami není nic ojedinělého. Je všeobecně známo, že lékaři mají k umění velice blízko. Milují divadlo, jsou z nich velcí filmoví fanové, lační po všech knižních novinkách.

Podíváte-li se na své kolegy očima specialisty

ZÁVĚS KONTRA BŘEZINOVÁ

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižků
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Semafor

časopis, /

Praha - IV 1027

15 712

Některé knížky jste napsal se Zdenou Frýbovou, vedete tam spolu rozsáhlý dialog. Připomněla bych některé tituly – K lásce připraven, K manželství připraven, Do nepohody připraven . . .

Zdena Frýbová přišla s nápadem z nakladatelství Naše vojsko, napsat něco o vztazích mezi mladými.

Jak jste při práci postupovali?

Nejsem schopen napsat nic v dvojici. Proto mi postupně pokládala otázky a já na ně odpovídal. Byl jsem tak v práci inspirován a mohl se vyvarovat klamu, že to, co zajímá mě, zajímá i veřejnost. Ona totiž ta profesní deformace, kterou trpí více méně každé povolání, je větší, než si člověk obvykle dokáže uvědomit.

Abyste se takzvaně udržel ve střízlivém pohledu, děláte si i průzkum normálních manželství?

Ano, ale zde bych zdůraznil, že se velmi často směšuje ideální a normální. Ideální manželství neexistuje, je to nesmysl. Vývojové krize jsou zákonité. Existují krize dané vývojem, neboť manželství je svazek, který se vyvíjí, stárne. Již soužití samo je konfliktotvorný jev. Při pohledu na statistiku rozvodovosti vidíme, že v prvních třech letech po sňatku je největší. Mladí se berou s absolutní suverenitou, přesvědčením, že jim se přece nemůže nic stát. A proto, když se teď tak zdůrazňují prognózy před uzavřením manželství, není to jen tak pro nic za nic.

Eva Kubiková v představení Pojďte se mít rádi – role Evy

Vladimír Dlouhý v roli Adama v představení Pojďte se mít rádi Foto: Jan Jeník

v oblasti psychiatrie, myslíte si, že se tak snaží vykompenzovat si to množství lidské bolesti, neštěstí i smrti, kterému jsou denodenně vystavení?

Jistě nelze pominout ani tradice z minulosti, kdy se slušelo, aby doktor šel do divadla.

Zde bych jen poznamenala, že dnešní lékaři však umění nejen konzumují, ale také ho produkují. Mnozí se věnují aktivně literární a scénaristické práci. Jen pro příklad bych jmenovala MUDr. Valju Stýblovou či MUDr. Ladislava Pecháčka, kteří mají za sebou úspěšné tituly našich hraných filmů. Jednoduše řečeno, jsou schopni vyniknout v oboru, ve kterém nemají odbornou průpravu...

Je to dáno zvláštností lékařského povolání. Medicínská praxe jakéhokoli oboru poskytuje možnost nahlédnout, proniknout do intimity člověka. Žádná jiná profese tuhle možnost nedává. Doktor, když má nadání, může psát o životě zasvěceněji než leckterý spisovatel z povolání. Ovšem mám obavu, že třeba za padesát let může přijít úplně jiná doba a lékaři se stanou spíše inženýry. Už dnes existují pracoviště, kde je diagnóza stanovena během 48 hodin pomocí techniky pracující bez zásahu člověka. Současný i budoucí lékař se musí stále více orientovat na matematiku, fyziku, chemii a z jeho zájmu se tak zákonitě vytrácejí oblasti humanitních věd a umění.

Umění je svojí podstatou nelogické, a proto má dnes k němu blíže doktor než inženýr. Ale znovu opakuji, nevím jak bude vypadat praktik medicíny XXI. století. Bude dozajista více inženýrem než lékařem a možná že i jeho vztah k umění se tím promění.

Když se objevila na knižních pultech vaše první knížka, jak vám bylo, jak reagovalo vaše okolí?

Měl jsem v té době za sebou už hodně článků, takže jsem postrádal pocitu matky, které se právě narodilo první dítě. Ta knížka předstihla poněkud svoji dobu. Péče o rodinu a manželství, tento obor byl tehdy v rukou romantiků a sníčků, kteří to sice mysleli dobře, ale dost naivně. Já vycházím ze svého celoživotního přesvědčení, že poruchy manželství se musí stát vědním oborem.

Učinil jste v tomto směru už první krok a odevzdal nakladatelství svoji obsáhlou publikaci o matrimoniopatologii, tedy diagnostice poruch manželského soužití. Je určena pracovníkům manželských poraden, soudcům a nejširší odborné veřejnosti...

Od Úvodu do matrimoniopatologie si slibuji především sjednocení odborného jazyka. V tomto oboru stále ještě bují nadbytek nejrozmanitějších teorií a často i tzv. „teorií“. Pojmy nejsou

jednoznačně definovány i dva odborníci mohou mít na mysli každý něco jiného. Moje práce je první pokus o vybudování diagnostiky jednotného jazyka. Ještě bych připojil, že jsme ve srovnání se světem poradenská velmoc. Před dvaceti lety se nám do našeho řemesla pleťli amatéři, vybudováním důsledné sítě manželských a předmanželských poraden již to není možné.

Ročně se setkáváte asi s 300 dvojicemi, jejichž manželství je hluboce rozvráceno. Lze vás ještě něčím překvapit pokud se týká důvodů rozporů, příčin manželského krachu apod. anebo těch možností není bezpočet a jde spíše o varlace na jedno nebo několik málo témat?

Jsem přesvědčen, že moderní manželství se bude dále vyvíjet a tím se bude vyvíjet i obor matrimoniopatologie. Takže i já mohu být některým novým případem překvapen. Protože vždycy, když vznikla někde představa, že vše známe a vše je ukončeno, přesvědčili jsme se o opaku.

Návštěvník divadla Semafor se může s vámi setkat v představení Záviš kontra Březinová. Vystupujete a vedete řadu dialogů s Miroslavem Šimkem. Jak začala vaše spolupráce?

Ke spolupráci mne přizval Slávek Šimek již v představení Zavěste, volá Semafor. Tak pomalu vznikala a dotvářel se jeden blok dialogu mezi mnou a jím. V té době jsem dopsal Záviše. Cílem té hry bylo demonstrovat prázdnotu žvanivosti, která působí nemalé škody na všech úrovních našeho života. Slávkovi Šimkovi se to zalíbilo, text jsme upravili, aby tam mohli účinkovat i zpěváci a pro nás dva jsme do hry vložili nový blok dialogů.

Reakce diváků jsou jednoznačně pozitivní, i když jedna věc mě jako psychiatra překvapila. V Semaforu je z jeviště vidět tak do 4 až 5 řady, myslím tím vidět do obličejů. A snad pokaždé se mezi těmi tvářemi objeví jedna, která se za celé představení nezasměje, ani ve chvílích, kdy hledíště doslova bouří smíchem. Mám chuť si s některým takovým člověkem popovídat. Zřejmě existuje typ lidí, kteří se nikdy nesmějí.

Jedno je hovořit v uzavřené ordinaci a jiné vystupovat na veřejnosti. Jak jste si zvykal na publikum a jeviště?

Bez přehánění řeknu, že pro mě jeviště nepředstavuje problém, protože nemám trému. Přesněji řečeno, trému mám jen za výjimečných okolností, v takzvané nepřehledné situaci. A tak nejdu do ničeho, v čem se nevyznám. A nemusí to být zrovna na jevišti Semaforu.

Má i poradenství svá úskalí?

Obrovským neštěstím poradenského oboru jsou fráze, jako například tvrzení „Když se mají dva lidé opravdu rádi, musí všechno klapat“. Právě ti milující jsou více ohroženi konflikty, než ti lhostejní. Nebo „Buďte si oporou“, „Musíte si navzájem věřit“. Těmito frázemi není už řečeno vůbec nic, jimi fušují amatéři do naší profese. Bohužel se těmto ustáleným klišé pořad věří a dokonce se jimi ve sporu argumentuje! „To je tím, že mi nevěříš“... Takle tvrzení se stávají nebezpečná tím, že se na první pohled zdá, jako že něco vysvětlují. Hádky a spory se tak odehrávají na úrovni frází, jimiž se ani v manželství nedá vyřešit cokoli.

Co vás přivedlo k napsání hry Pojdte se mít rádi?

Manželská rozvodovost byla už tenkrát vysoká a současná situace je ještě hrozivější – celostátní průměr je 1:3 a v Praze dokonce 1:2,5.

Vaše pracovní úsilí je motivováno závažným a znepokojivým faktem osudů dětí z rozvedených manželství.

Dodnes čítám v denících, týdenících i měsíčních názory, že děti nejsou hlavní náplní manželství a že manželství, kde zanikla mezi manželi láska, nemá smysl ani tehdy, když jsou tady děti. Toto tvrzení považuji přímo za gangsterské. Soudím, že vykrást samoobsluhu je z mravního hlediska lehčí trestný čin, než odejít od dvou dětí ve stáří čtyř a šesti let. Jednoznačně zastávám názor, že manželství je od toho, abychom se reprodukovali a abychom vychovali kvalitní potomstvo. Vše ostatní je druhořadé, ovšem s výjimkou tak zvaných indikovaných rozvodů. Rozvést se má žena s alkoholikem, který se nechce léčit, chorobným žárlivcem, flinkem a flákačem, tak jako muž se má rozvést se ženou nepořádnou, línou a hašteřivou. Není těžké odhadnout, kde se tyto jevy vyskytují a v těch případech je skutečně pro děti lépe, když se manželé rozvedou. Z toho ale nevyplývá, že jim je také lépe, když si tatínek namluví slečnu, s níž prožívá kvalitnější sexuální prožitek než se svou manželkou.

Podalo se vám některá vámi sledovaná manželé přivést k smíru? Ať již jakoukoli formou, slovem psaným či mluveným...

Dostávám dopisy, kde mi lidé píší, že moje úsilí je přivedlo k jinému pohledu na manželství. Jinak svou literární činnost i trochu trpím. Není neobvyklé, že do poradny přijdou manželé s nějakou mojí knížkou a každý v ní má zatrhnuto vše, co

sv

sa

Pc

poradně ve Spytihněvově ulici na Praze 2. Poradna má zavedený jakýsi žurnál a rozděluje jednotlivé dvojice mezi specialisty poradny. Jak probíhá takový pohovor se zneprátenými manželi?

Každý z manželů přijde s vlastní verzí konfliktu. Hovořím s nimi společně, často je to spíše soubor než odborné vyšetření. Manželé jsou neústupní a mnohdy jim nejde ani tak o zachování manželství jako v první řadě o to, aby každý z nich dokázal svoji pravdu.

Dvojice ve vaší komedii Pojdte se mít rádi se učí spolu žít v co největší harmonii a pohodě. Příběh končí zprávou, že na cestě je potomek. Co ale dělat, když se očekávaná radostná událost nedostaví. Je lépe hledat nového partnera, smířit se se situací, adoptovat?

Mít dítě je u zdravých jedinců povinnost, ale není-li to možné, nevyplývá z toho žádná morální vina. Pak je ale nutné programovat bezdětné manželství, protože i adopce a umělé oplodnění jsou ještě v začátcích a mají i své záležitosti. Pod slovem programovat myslím, že je v tomto případě snáze možné, aby šlo o manželství dvou kariérově. Navenek musí být otevřenější, muž i žena by měli mít hodně aktivních zálib, kontakty s přáteli, veřejnou činnost atd.

Vaše neutuchající aktivita je obdivuhodná. Máte svůj recept na odreagování se, regeneraci síly?

Ptáte se zrovna v době, kdy mi sil poněkud ubývá. Po své šedesátce pozoruji, že se v hlavě už nerodí tolik nápadů jako dříve. Jedna věc mě však vskutku těší, a připadám si až naivní a to, když u mladých kolegů čtu názory a postoje, které jsem kdysi prosazoval a jak se zdá i prosadil. Soudím, že v každém novém začínajícím oboru nezáleží na tom, jakého dosáhne úspěchu ten, kdo založil vlastní školu. Na poli matrimoniopatologie mám pocit, že se mi takovou školu založit podařilo. A můj receptář na rytmus dne? Jsem člověk sportovně zanedbaný, ale milující všechno co má povahu hry. Hraju karty, svádím s několika kolegy námořní bitvy (pouze na mapě) a v poslední době jsem se zcela zbláznil do počítačových televizních her. Ty se mohou vyvinout v opravdovou vášeň, před kterou varuji všechny otce synů ve školním věku, protože ti se do toho zbláznit také a přestanou se učit. Jinak trochu chalupařím a hodně čtu. Rád bych měl psa, ale nejde to. (Va)

Psychiatr v Semaforu

Není tajemstvím, že pro velké množství příznivců je Semafor nemyšlitelný bez Jiřího Suchého (nejlépe i s Jiřím Šlitrem). Ale Šlitr nás opustil již téměř před 15 lety (!), ač se to zdá neuvěřitelné... Tak je možné Suchému, spoluvůdci firmy se stále zvukným jménem Semafor, umožnit divadelní revivalismus (návraty k prověřeným titulům S+Š) nebo mu otevřít prostor k vlastní nové tvorbě, pro niž tu budou vždy přísná měřítka zlatého věku Semaforu; nejpřísnější právě pro

tak typická právě pro tvorbu Suchého a Šlitra.

A tak zatímco Suchý (společně se Štepkou) premiéruje nejnovější program v Bratislavě (!) — „federální“ hru *Nevesta předaná Kubovi* — pokračuje v lsbzném zákořlí Václavského náměstí č. 28 dramaturgicko-inscenační guláš, v němž se jednotlivé skupiny a skupinky trumfují v tom, co všechno je možné do guláše ještě přisadit — od přesládkosti po nejtrpčí ingredience. A že každý večer těch zhruba 300 diváků hlasitě

našeho kulturně společenského života, protože dokázal poutavou, vtipnou, pohotovou a zábavnou formou popularizovat vědné poznatky, fundované a naprosto osobitě. Proto se stal úspěšným autorem populárně-vědné literatury, tvůrcem řady čtenářských bestsellerů, které bychom marně hledali na knihkupeckých pultech, proto se stal vítaným hostem v televizi, kde vždy přispěl ke kultivovanější hladině zábavných pořadů (vzpomeňme jedinečné silvestrovské besedy v TKM) nebo tak žá-

Miroslav Plzák a Miloslav Šimek v nové inscenaci divadla Semafor *ZÁVIŠ KONTRA BŘEZINOVÁ*. Plzák a Šimek jsou nejen interprety, ale i autory předlohy, kterou režíroval Richard Míhula; vpravo vidíme Stellu Zázvorkovou.

Snímek Dušan Dostál

Suchého. Nebo tento muž, jenž se stal žijícím klasikem, může být patronem, otcem synů, kteří se pokoušejí o podobný typ divadelnosti (např. Burian-Dědeček, bratři Justové apod.) Nebo je představitelná ještě odvážnější vstřícnost k neaktuálnějším trendům zcela mladého, většinou ještě amatérského divadla (ale z jiných kořenů Semafor nevyrůstal), a také hudby, jejíž současné proudy nemají v Praze pravidelnou jevištní platformu žádnou, v rozporu s naší tradicí i s praxí třeba v sousedních zemích (Rockové divadlo v Budapešti atd.) Notabene má-li dnes nová hudba i vysloveně scénické kvality!

A pak je ještě možnost, není-li dnešní mládí dost průrazné, nebo jsou-li v cestě nepřekonatelné překážky, nechat sálek s krásnou tradicí a přímo v srdci Prahy, sálek, o němž se psalo v mnoha knihách a inspirující ve své době celé naše umění, napospas dramaturgické bezradnosti a zcela evidentní bezkonceptnosti (byť konceptnost a cílevědomé směřování je základem celé naší kulturní politiky), kdy je možné na jevišti prezentovat cokoli a kohokoli — od bulvárního amerického řemeslníka Neila Simona až po pokleslé a podbíživé estrády, od v divadle módního Hrabala (a vynikající literát divadlo nezachrání) po recitálové bloky hvězd i hvězdiček krotkého středního proudu naší pop-music, jíž chybí — mimo mnoha dalšího — zejména síla osobnostní, generační výpovědi,

neupí, padá na vrub nejen všeobecné pokleslosti vkusu v oblasti zábavy (díky Budům Spencerům či konferenciérům Pestrého kotle), ale dozajista i „silné reprezentativní potřeby návštěvy Semaforu... kdy kulturně společenská hodnota návštěvy divadla jako spontánně uctívaného svatostánku mnohdy převyšuje hodnotu toho, co se děje na jevišti“, jak to trefně a znalecky formuloval Vladimír Just v průkopnické knize *Proměny malých scén*.

A tak, mění-li se vyhraněná scéna minulosti v libovolnou všehochuť, která ztrácí nejen na myšlence, jasném ideově společenském zacílení, ale především na zábavnosti, vtipu a humoru, není divu, že se pomoc hledá, kde to jen jde. To je i případ inscenace *Záviš kontra Březinová*, díla Miroslava Plzáka a Miloslava Šimka a režiséra Richarda Míhuly. Šimkovou autorskou i interpretační úroveň posledních let známe nejen z divadla, ale i z televize, do dejme jen, že v tomto nastudování nezaznamenává kvalitativní vzestup. Tak se „zbrojilo“ v osvědčených arzenálech naší zábavy: Jaroslav Uhlíř a Karel Šíp složili několik pěkných písniček, drastickou komikou vypomohli Stella Zázvorková a Jiří Krampol a pak především tíha odpovědnosti spočinula na osobnosti, která má jak mnoho příznivců, tak i mnoho zarputilých odpůrců: na dr. Miroslavu Plzákovi, který se stal — ať se to někomu líbí nebo ne — pojmem, fenoménem celého

daným účastníkem besed a akcí s přímým kontaktem mezi ním a divákem, hostem, spolubesedníkem. To jsou média, kde dosáhl met, jež by mu v zemích s výrazně širším diváckým okruhem zajistily věhlas bez nadsázky světový (třeba jen za knižní bestsellery). Jeho spolupráce s Miloslavem Šimkem v Semaforu začala nejprve v roli „telefonického“ hosta inscenace *Zavěste prosím, volá Semafor!*, nyní v pořadu *Záviš kontra Březinová*, což je v Míhulově režii směsice výstupů a písniček, kde „dějové“ pásmo je přetrháváno a zcizováno a doktor Plzák je přirozeně silný ve chvíli, kdy je sám za sebe, kdy bystře a jiskrně vede dialogický šerm se Šimkem. Hrát postavu po něm však chtít nemůžeme, protože se rázem popírá jeho image, kterou v jiných médiích dovedl k naprosté originalnosti a dokonalosti.

Jinak hovořit o této inscenaci nemá příliš smyslu, protože se zde jen občas zablyskne něco, co bychom mohli nazvat hereckou tvorbou, z pěveckých čísel zaujala dravá Valerie Čížmárová i příjemně osobitá Zuzana Burianová.

Semafor je bezpochyby na veliké křižovatce, přešlapuje při oranžové barvě. Jaká bude ta následná?

JAN DVORÁK

Semafor — scéna Hudebního divadla v Karlíně, Miroslav Plzák — Miloslav Šimek *ZÁVIŠ KONTRA BŘEZINOVÁ*. Režie: Richard Míhula, hudba: Jaroslav Uhlíř, texty písní: Karel Šíp, scéna: Jiří Benda, kostýmy: Veronika Pulchartová, dramaturgie: Mojmir Weimann a Luboš Šterc.

Závěs Burianová

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

15 712

Pravda, Plzeň

11. VII. 1986

ze dne

Rozesmáté divadlo

Třílák smíchu hlediště mariánskoležánského Divadla N. V. Gogola už jistě dlouho nezažila jako při představení pražského Semaforu s inscenací „Závěs kontra Březinová“. Podepsali se pod ni jako autoři Miloslav Símek a populární dr. M. Plzák. Jednoduchá dějová kostra — starostl rodilá se svedenu dcerou — je jen zámlinkou k rozvinutí vtipných myšlenek o manželství, mezilidských vztazích a odvěkém problému soužití dvou lidí. Hra poskytuje vděčné příležitosti dvěma oblíbeným komikům — Jiřimu Krampolovi v roli zemitého moravského zemědělce a Stella Zázvorkové v úloze babičky, kteří sklízejí nejvíce diváckých

sympatií pro osvědčený a nesehávající humor. Jakýmiisi glósiatory příběhu jsou Miloslav Símek a dr. Miroslav Plzák, který tentokrát kromě spolutvorství příběhu vystoupil sám na jevišti.

Autorem hudby je populární dvojice K. Šíp a Jan Uhlíř a ke zpěvu se dostávají všichni představitelé. Nejvíce na sebe upozornila v epizodní roliče Valerie Čizmánová suverénním přednesem písně „Tak už mám nárok“. Orchester Groš hraje s vervou a přispěl k jednoznačnému úspěchu představení, které se hrálo čtyřikrát při vyprodaných hledištích.

ZDENEK NICEK,
Mariánské Lázně

Plazák: Závěs (Sem.)

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Mladá fronta, Praha

ze dne

Modely našeho jednání

Každý z nás zná situaci, přesně řečeno situace, kdy by moc potřeboval mít po svém boku „znalce života“. Je to potřeba lidská a naléhavá a je tu takřka vždy, když není uskutečnitelná. A tak základní psychoterapeutický účinek poslední premiéry pražského Divadla Semaforu ZÁVĚS KONTRA BŘEZINOVÁ spočívá právě v tom, že autoři hry Miroslav Plzák a Miloslav Símek číní ze znalců života hlavní hrdiny.

Dívák sleduje osudy jedné rodniny (zápletka se točí okolo dcerou vyvolené a do ní zamilovaného nápadníka, který je však roditelům předkládan jako dcera odmitající) a paralelně sleduje někdy víc psychologický, jindy víc humoristický výklad jednotlivých situací od „znalců života“. Tato výkladová hra hry je výsokce fundovaná — jak jinak — Miroslav Plzák je uznávanou autoritou v oboru partnerských vztahů, Miloslav Símek zase v oboru humoru. A tak na jevišti vzniká dosti neobvyklý divadelní útvar, využívající navíc písniček, osobitého způsobu humoru známých herců Jiřího Krampol, Stella Zázvorkové, Ursula Klukové.

Skoro jako svého času v Kinoautomatu máme možnost sice ne volby, ale jakési představy volby v jednání, alespoň na teoretickém

poli výkladu odborníků. Můžeme si představit sami sebe v obdobných situacích a navíc vyslechnout, proč jsme takoví byli, jsme, či budeme. Nepokládám za podstatné ani ne za vhodné rozebírat nové představení Semaforu jako divadelní hru, nýbrž jako pokus o nalezení nové formy intenzivní komunikace s divákem, protože o tu Semaforu jde především. Vzniklý útvar je výsledkem nevyzkoušené cesty spojit „vědu“ s uměním, vážnost s lehkostí atd. A jestliže tím, o čem jde, jsou mezi

divadlo

lidské vztahy, jestliže lemně předtvo se stává pro každého z nás stále větším labyrintem, jsem si jista, že je třeba takového pokusu jasně. Fandí mu diváci, které navíc zaujme i hudba Jaroslava Uhlíře, texty písní Karla Šípa, herci, z nichž jsem se ještě nezminila o Zuzaně Burianové, která — olli dcery vtiskla neodolatelně svou, dnes už nezaměnitelnou hereckou osobnost, či o Miroslavu Plzákovi, který dovede sám sebe hrát ze všech herců nejlíp.

Závěs kontra Březinová (režie Richard Mihulal je pokusem provokujícím a potřebným, jehož životaschopnost vidím v možnosti takřka nekonečných variant obsahu, nekonečných tak, jako jsou nekonečné modely lidského jednání a chování.

DAGMAR SEDLICKÁ

Plazák: Závěs (Semafor)

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Lidová demokracie, Praha

25. IX. 1984

ze dne

Autoři kontra diváci

Pražské divadlo Semafor vždy charakterizovalo to, že si dokázalo udržovat dialog s divákem, že ho pobízelo k aktivitě smíchnou i myšlenkovou. A někdy to nebyl jenom smích pro smích a racionální uvažování bez citového či estetického ozvláštnění. Humorem poznávat a hodnotit — to byla určitá deviza většiny inscenací.

Nový pořad v Semaforu se jmenuje Závěs kontra Březinová a jako autoři se nám představují Miroslav Plzák a Miloslav Símek, kteří také v této komedii o životě hrají postavy znalců života. I v tomto pořadu je vidět nespornou snahu promluvit si o životě — půdorys pro to je dán rodinou, kterou tvoří táta, máma a dcera s nápadníkem, jehož si přeje dcera, ale ne rodina. A do toho vstupují i znalci života, kteří se pokoušejí analyzovat tyto vztahy, poznávat podobu jednotlivých postav a vyvozovat z toho i své odborné poznatky závěry.

Nelze pochybovat, že je to i kdávdy příležitost pro herecký projev a zároveň pro samotného M. Plzáka, který tu může hrát vlastně do určité míry sama sebe. Ale v tomto okamžiku si uvědomujeme základní problémy dramaturgické, protože celek představení postrádá celistvější a kompaktnější pohled a zároveň i přesnější úhel pohledu, jímž by se zpřesnil a ujasnil základní inscenační záměr. Je už předem dáno autorskými individualitami, že jevištní projev bude mít svou úroveň,

že parodie, ironie, humor i osobitý pohled na život budou mít svou významovou rozvrstvenost, svou dimenzi i svou určitou rezonanci s hledištěm. To je nepopíratelné. Ale ve výsledném tvaru najednou vidíme i citíme, že je tu mnohdy jenom nadhozeno, načrtnuto, že se to objevuje jenom v pozadí záměru a nikoliv v konkrétní scénické realizaci.

Na tomto textovém podkladě vytvořil inscenaci režisér Richard Mihulal bez výraznějšího tvaru. Mohl se samozřejmě opřít o osobité, komediálně vyhrčené herecké výkony, využíval dvojice M. Plzák — M. Símek, kdy se divákům vmluvila Plzáková autentičnost v projevu a Šimkova schopnost ironického poučování atd. Jiří Krampol jako táta Březina, Rostislav Kuba jako Závěs, Ursula Kluková jako máma Březinová a Stella Zázvorková jako host v postavě báby Březinové — to bylo docela zajímavé lákadlo pro diváky. Z jejich projevu zaznívala směšnost i omezenost, šňafnatost v projevu, razantnost v gestu i tvárnost v intonaci. Svě si docela dobře uhrála i Zuzana Burianová jako Milena.

Dobře se poslouchala hudba Jaroslava Uhlíře, svůj potřebný vtip měly i texty písní Karla Šípa, solidně sem zapadala i scéna Jiřího Bendy a charakter postav dokreslovaly kostýmy Veroniky Pulchartové. Vše mělo svou profesionální úroveň, ale nakonec to nemohlo překonat nedotaženost v samotné textové struktuře.

(mik)